

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Вісник № 4
кафедри педагогіки початкової освіти

Професійний розвиток педагога

Збірник наукових праць викладачів, студентів
педагогічного факультету РДГУ та вчителів загальноосвітніх шкіл

Матеріали II регіонального науково-практичного семінару
«Сучасний вчитель початкових класів: взаємодія ВНЗ та школи»
1 грудня 2011 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Вісник № 4
кафедри педагогіки початкової освіти

Професійний розвиток педагога

Збірник наукових праць
викладачів, студентів педагогічного факультету РДГУ
та вчителів загальноосвітніх шкіл

Матеріали II регіонального науково-практичного семінару
«Сучасний вчитель початкових класів: взаємодія ВНЗ та школи»

1 грудня 2011 року

РІВНЕ-2011

УДК 37:371:372:373:374:376:379

Вісник кафедри педагогіки початкової освіти. Матеріали II регіонального науково-практичного семінару «Сучасний вчитель початкових класів: взаємодія ВНЗ та школи» - № 4. – Рівне: РДГУ, 2011.- 202 с.

Упорядник: Тетяна Євстафіївна Колупаєва, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету

Рецензент: Павелків Роман Володимирович, доктор психологічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи Рівненського державного гуманітарного університету, академік АН вищої школи України

Комп'ютерний набір та верстка: Шурин Олена Іванівна

У збірнику подаються статті, повідомлення, тези викладачів, студентів, аспірантів кафедри педагогіки початкового навчання та вчителів шкіл. Представлена тематика розроблена з урахуванням сучасного вітчизняного та зарубіжного педагогічного досвіду, досягнень педагогічної та психологічної науки. Матеріали збірника були представлені на науково-педагогічному семінарі, "Сучасний вчитель початкових класів: взаємодія ВНЗ та школи", проведеного кафедрою педагогіки початкової освіти за участю вчителів шкіл, завучів, представників міського управління освіти. Матеріали збірника розраховані на викладачів, студентів психолого-педагогічних спеціальностей.

За достовірність фактів, дат, назв і т.п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

Рекомендовано до друку рішенням кафедри педагогіки початкової освіти протокол № 3 від 15.11.2011 р.

*Ганжа Микола Васильович,
ст. викладач кафедри образотворчого та
декоративно-прикладного мистецтва РДГУ*

Естетичне виховання засобами дизайну в педагогічній теорії та виховній практиці зарубіжних країн

В статті розглядається теорія і практика естетичного виховання, що базуються на урахуванні особливостей засобів дизайну в декількох зарубіжних країнах. Підкреслюється вплив предметного творчості на формування особистості школяра.

Ключові слова: естетичне виховання, творча діяльність, предметне творчество, дизайн.

Постановка проблеми. Аналіз стану виховної роботи в сучасній початковій школі дає підстави стверджувати те, що у всіх шкільних колективах необхідне спрямування на ініціативу і творчість, на розвиток потреби в творчості у кожного учня в тому числі і на культурне самовираження учнів у процесі дизайн-діяльності. Все це відкриває перед учителями початкової школи шлях до дизайн-освіти. Актуалізація проблеми естетичного виховання особистості у процесі початкової дизайн-освіти стимулює оновлення методики навчання та виховання, забезпечення вищого рівня самостійності школярів. Вчитель, який перш за все, цінує в дітях слухняність не викликає їх на жвавий обмін думками, сьогодні виглядає несучасно. Справедливо зазначає Л.В. Кузнецова, якщо на уроці вчитель говорить, а учні лише слухають, значить, працює він один, а діти знаходяться “в творчому занепаді”[3;31]. З метою розв’язання цієї проблеми нами було проаналізовано ряд досліджень з питань виховання, в тому числі і у деяких зарубіжних країнах.

Аналіз актуальних досліджень. Вагомим внеском у розробку теорії естетичного виховання особистості є праці вчених-педагогів А.С.Макаренка, В.А. Сухомлинського, С.Т. Шацького та ін., наукові дослідження Г.З.Апресяна, Р.А.Беланової, Л.А.Зеленова, М.С.Кагана, А.С.Канарського, Н.І.Киященко, Б.Н.Неменського, М.Ф.Овсянникова, В.И.Самохвалової та ін. У даних дослідженнях естетичне виховання розглядається як в теоретичному, так і в практично-прикладному плані. Разом з тим залишається ще значна частина проблем, які потребують наукового аналізу.

Мета дослідження полягає у висвітленні естетико-виховних властивостей дизайну, що ефективно використовуються в різних країнах світу.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи сучасний стан проблеми у педагогічній теорії та виховній практиці, ми спробували проаналізувати процес естетичного виховання і в деяких зарубіжних країнах. Досить цікавим, самобутнім і неповторним є розвиток культури Японії, в якій ніби закономірно поєднуються можливості розвитку по класичному шляху, з одного боку, а, з другого – в узгодженні із західною, європейською моделлю. Вже в 70-х роках XIX століття було введено всезагальне обов’язкове 4-річне навчання. У 1962 році в Японії була прийнята “Програма формування людини”, яка пронизана ідеями про гармонійний розвиток особистості: інтелектуальний і фізичний розвиток, моральне виховання, естетичне і художнє удосконалення. В японській школі викладання мистецтва в старших класах не ліквідується, а різко збільшується (до 6 годин в тиждень), що в майбутньому приводить до неймовірного успіху у різноманітних галузях економіки [4;63]. Художнє проектування як художньо-технічний синтез образотворчого мистецтва і художньої праці у Японії є пріоритетною педагогічною умовою естетичного виховання особистості.

Згідно зі світобаченням японців, яке культивується в школах, людина є “дитяч природи”, її невіддільним елементом, саме тому людина не може руйнувати природу, навпаки, вона прагне органічно вписуватись і зливатись з природою. Вміння розуміти, відчувати природу, відображати свої почуття до неї у всіх формах своєї діяльності, в своєму одязі, в будівлі житла і т.п. – завжди вважалось обов’язковою якістю культурної, цивілізованої людини, яка здатна гідно оцінити красу квітучої вишні, співу цикад, світло місячної ночі[6;19]. Тобто натуралістичний інтелект (натуралістичний профіль здібностей) у японців є пріоритетним і підтримується своєрідним ландшафтним дизайном, який забезпечує педагогічну умову органічної єдності учня з природою місця проживання. Взаємодія із природним середовищем у ландшафтному дизайні трансформується з іншими видами дизайну. Пластика рельєфу художньо-образно інтерпретується у дизайні костюма, дизайні середовища (інтер’єрів, екстер’єрів), промислово-індустріальному та графічному дизайні.

Головним принципом мистецтва і його розуміння вважається гармонія. Гармонія як внутрішньо зумовлена рівновага всіх начал (в людині, предметі, явищі) і як зовнішнє входження її в рівновагу з навколишнім. Таким чином, різні рівні розуміння гармонії і її прояву, різні сфери її здійснення визначають не лише стрій традиційного японського мистецтва, але і таку характерну його особливість, як узгодженість із природою та з життям, однакову “потрібність” його в природі і в побуті, яка забезпечує, з одного боку, його гармонійне поєднання з навколишнім простором, з другого – входження мистецтва в побут та інші сфери життєдіяльності [6; 36].

У школах Італії з молодших класів всіляко прищеплюється інтерес до форми як особливого утворення. Вважається, що в кожній людині живе інтерес до нескінченної варіативності форм в природі. Все, що бачимо навкруги, володіє формою і кольором, і між ними існує тісний зв’язок. Але оскільки колір не залежить від форми, то ми можемо, абстрагуючись від кольору, розглядати лише форму, яка найкращим чином характеризує будь-який предмет. Отже, знання форми дозволяє учням проводити самостійний аналіз зображуваних об’єктів. Широко використовуються техніки колажу, монотипія, різноманітні доступні види гравюру, зображення з допомогою матриць, об’ємне зображення з різних матеріалів, наприклад, із шматка господарчого мила,

солоного тіста і т.п. Застосування подібних технік значно розширює творчі можливості учнів, допомагає мислити оригінально і нестандартно та сприяє розвитку естетичної культури [5; 52-56].

Особливий інтерес викликає теорія і практика естетичного виховання учнівської молоді у США. Суспільство, в якому технологія створила економіку, орієнтовану на сферу обслуговування та звільнила додатковий вільний час, цілком може стати нацією естетів. Американська освіта знаходиться в процесі перебудови, і вже є перші результати, які заслуговують реального вивчення та аналізу[1].

Сучасна естетична культура суспільства США сформувалась на ґрунті європейської естетичної думки, котрій притаманні глибоко гуманістичні уявлення про світ та людину, про місце, роль і значення людини в сучасному світі, у розвитку культури й цивілізації, у формуванні й розвитку загальнолюдських основ та принципів.

Розвиток естетики США являє собою складний, суперечливий процес. Дві головні тенденції полягають у запереченні оцінно-пізнавального змісту мистецтва, захисті “чистого мистецтва”, з одного боку, та боротьбі проти художньої форми, за повне поєднання мистецтва та життя. Для обґрунтування специфіки теорій естетичного виховання важливе значення має визначення американськими вченими трьох спеціальних сфер естетики: естетика художнього творчого процесу як специфічна естетична діяльність; “естетика впливу”, яка досліджує вплив естетично-оформленого “за законами краси” навколишнього світу та соціальний вплив художніх творів; педагогічна естетика, або “естетична педагогіка”, яка вивчає закономірності, що складають основу систематичного використання мистецтва в процесах виховання та обумовлюють вплив естетичного оформлення предметного оточення на формування особистості та її свідомості, що й переплітається з темою нашого дослідження.

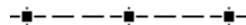
У програмі перебудови системи освіти США велика увага приділяється естетичному вихованню дітей. Очевидно, що естетичне виховання відіграє важливу роль у поліпшенні якості життя. І якщо покращення життя є метою краси, тоді необхідно вчитися розуміти красу й цінувати її. Якщо краса – це насолода, то необхідно вчитися відчувати цю насолоду. Отже, мета естетичного виховання в сучасній школі США – навчити дітей переживати радість від зіткнення з красою. У естетичному середовищі можливість насолоди набагато вища, ніж у звичайному середовищі [1]. Проектування (дизайн) є невід’ємними процесами естетичного виховання учнів у американських школах.

З 2000 р. у навчальний план англійських шкіл введено предмет “Технологія і дизайн”. Згідно з результатами опитування учнів “Технологія і дизайн” є найпопулярнішим предметом, оскільки в ньому значна увага надається проєктній, творчій діяльності відповідно до інтересів школярів. На думку Джеймса Джонса, одного з найпопулярніших промислових дизайнерів і підприємців, - “це був найважливіший крок – включити дизайн і технологію в навчальний план і зробити цей предмет обов’язковим до 16 років. Технологія і дизайн можуть бути і будуть у центрі навчального плану” [2;78.]

Висновок. Підсумовуючи вищесказане слід зазначити, що актуалізація проблеми естетичного виховання особистості у процесі початкової дизайн-освіти стимулює оновлення методики навчання та виховання, забезпечення вищого рівня самостійності школярів, що ефективно використовується в проаналізованому нами навчально-виховному процесі зарубіжних країн.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белановой Р.А. Эстетичное воспитание учнів у школах США: Дисс. ...канд. пед. наук.
2. Джеймс П. Разработка учебных стандартов – использование проектов в технологическом образовании Англии 1989 – 2000 гг. / П.Джеймс // Мир образования – образование в мире. -№ 2.- 2002.
3. Кузнецова Л.В. Гармоничное развитие личности младшего школьника. – М., 1988.;
4. Неменский Б.Н. Мудрость красоты. О проблемах эстетического воспитания. Книга для учителя. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Просвещение, 1987.
5. Претте М.К., Капальдо А. Творчество и выражение. 2. Альбом. – М.: Сов. художник, 1985.
6. Самохвалова В.И. Традиционные японские искусства // Эстетика. – М.: Знание, 1989.

*Герасимчук Анна Миколаївна,
студентка магістратури V курсу*

Науковий керівник – к.пед.н., доц. Яковишина Т.В.

Історико-педагогічні аспекти розвитку освіти на Західноукраїнських землях у VI – VIII столітті

XVI—XVIII століття — в житті українського народу виключно важливий і складний період. У політичній історії він охоплює такі процеси, як перехід всіх українських земель під владу Речі Посполитої, наростання визвольної боротьби, створення національної державності в ході Хмельниччини, подальша втрата завоювань. У вітчизняній культурі це була яскрава, плідна епоха, принципова для подальшого розвитку.

В Україні у XVI-XVIII століттях активно почала розвиватися педагогічна думка на гуманістичних засадах античності та успіхах навчальних закладів Західної Європи, головним принципом та завданням якої було виховання моральних народно-християнських цінностей, оскільки впродовж віків глибока внутрішня релігійність – невід’ємна риса українського національного характеру.

ЗМІСТ

Передмова		4
Колупасва Т.Є.	<i>Сучасний стан та перспектива розвитку системи професійної педагогічної освіти</i>	6
Білявцева О.В.	<i>Православна педагогіка України: історія, реалії та перспективи</i>	10
Бірюкова Н.В.	<i>Розвиток жіночої освіти на Волині (кінець XVIII – початок XX ст.)</i>	15
Бондарук І.М.	<i>Формування професійно-значущих компонентів викладача вищої школи</i>	19
Бондарчук А.І.	<i>Навчально – виховна діяльність Київських вищих жіночих курсів (1878 – 1920 рр.)</i>	20
Бордюк В.М.	<i>Мотивація професійного розвитку майбутніх вчителів засобами психологічного тренінгу</i>	24
Боровець О.В.	<i>Складові комунікативної компетентності педагога</i>	28
Боровець С.В.	<i>Особливості адаптації молодого педагога до практичної діяльності у школі</i>	31
Бричок Б.П.	<i>Технологічна компетентність сучасного педагога</i>	32
Бричок С.Б.	<i>Інтерактивні методи формування творчого потенціалу особистості майбутнього педагога у процесі вузівського навчання</i>	37
Вальчук І.А.	<i>Внесок вітчизняних та зарубіжних педагогів у розвиток питань моральної вихованості</i>	40
Вашкевич Т.В.	<i>Організація педагогічного спілкування учителя й учнів у початкових класах</i>	41
Веремчук А.П.	<i>Підготовка майбутнього вчителя початкових класів до формування освітніх цінностей учнів</i>	43
Ганжа М.В.	<i>Естетичне виховання засобами дизайну в педагогічній теорії та виховній практиці зарубіжних країн</i>	47
Герасимчук А.М.	<i>Історико-педагогічні аспекти розвитку освіти на Західноукраїнських землях у VI – VIII столітті</i>	48
Головко В.А.	<i>Елементи розвивального навчання на уроках української мови</i>	50
Грипич С.Н.	<i>Педагогічна майстерність вчителя при викладанні літератури для дітей</i>	52
Грицкевич Н.М.	<i>Педагогічна майстерність та її роль у морально-культурному розвитку особистості (на прикладі діяльності керівника гуртка «Духовної пісні» Рафалівського центру дитячої та юнацької творчості)»</i>	55
Гудовсек О.А.	<i>Роль вчителя початкових класів в естетичному вихованні школярів</i>	58
Далінчун Ю.В.	<i>Національне виховання – невід’ємний компонент сучасного молодого покоління</i>	60
Джас М.І.	<i>Образ вчителя у творчій спадщині Якова Теофановича Чепіги</i>	62
Дмитрук Р.М.	<i>Дидактичні умови організації самостійної роботи студентів</i>	64
Єрмейчук Г.В.	<i>Самоосвіта як головний чинник професійної підготовки вчителя</i>	66
Захарчук З.О.	<i>Застосування наочності під час навчання за Букварем</i>	68
Захарчук І.В.	<i>Організаційно-педагогічна діяльність школи щодо сприяння успішній адаптації молодих педагогів до професійної діяльності</i>	71
Іванова Л.І.	<i>Формування літературознавчої компетентності майбутнього учителя початкових класів</i>	74
Катеринюк В.І.	<i>Самооцінка вчителя – самосприйняття учнів</i>	77
Квач О.І.	<i>Модернізація освіти в Україні</i>	79
Кмитюк О.В.	<i>Сучасні інноваційні технології навчання</i>	82
Ковальчук Т.М.	<i>Життя і діяльність М. І. Демкова (1859 – 1939)</i>	84
Красовська О.О.	<i>Реалізація інноваційних технологій мистецької освіти у професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи</i>	87
Кривко В.Г., Гисюк Н.В., Коваль Г.Є.	<i>Професійне та особистісне зростання майбутнього вчителя початкових класів на різних рівнях його становлення</i>	91
Крикун Ю.В.	<i>Методи та засоби навчання на основі взаємної діяльності учителя та учнів</i>	95
Лавренчук А.П.	<i>Проблеми виховання в сучасній сім’ї</i>	96
Лебедь Л.П.	<i>Актуальність проблеми громадянського виховання на сучасному етапі реформування освіти</i>	99
Лисак М.Г.	<i>Виховання культури поведінки дошкільників у процесі підготовки їх до школи</i>	100
Лисюк В.П.	<i>Філософська система Ж.-Ж. Руссо</i>	102
Маліванчук М.В.	<i>Мовно-мовленнєві аспекти вивчення слова на уроці української мови в початкових класах</i>	103
Мельник А.С.	<i>З досвіду використання різнорівневого мовного аналізу і синтезу на уроках української мови в початкових класах</i>	106
Мельник Ю.В.	<i>Використання інтерактивних технологій навчання на уроках у початкових класах</i>	109
Міщеня О.М.	<i>Відповідальність вчителя початкових класів як професійна якість</i>	110
Мосійчук Г.А.	<i>Формування професійних якостей майбутнього вчителя</i>	112

Навозняк Л.Л.	<i>Вплив фольклору на формування професійних якостей майбутнього вчителя</i>	114
Наумова І.Б.	<i>Джон Локк – філософ, політик, педагог</i>	116
Никонєць О.Я.	<i>Взаємозв'язок школи та сім'ї в контексті етичного виховання</i>	118
Пашук А.С.	<i>Збагачення змісту структурних компонентів уроків образотворчого мистецтва в початкових класах</i>	120
Перець О.М.	<i>«Професійна підготовка вчителя» як засіб формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів в умовах ВНЗ</i>	123
Петровець О.І.	<i>Пріоритетні напрями гуманізації освіти і виховання в сучасній школі</i>	126
Пітик С.М.	<i>Статеве виховання школярів як проблема педагогічної науки і практики 20 – 30 рр. XX століття</i>	127
Пучко Т.А.	<i>Адаптація молодого вчителя початкових класів до практичної діяльності у школі</i>	129
Раджабова Т.М.	<i>Ціннісні орієнтації сучасного вчителя початкових класів</i>	132
Рижа С.М.	<i>Питання жіночої освіти в урядовій політиці (XIX – початок XX століття)</i>	134
Рицька Н.Ф.	<i>Гендерне виховання учнів початкової школи як важлива ланка соціально-педагогічної діяльності</i>	135
Суржук Т.Б.	<i>До питання про зміст і організацію педагогічної практики в умовах модернізації системи підготовки вчителів початкової школи</i>	138
Тишина В.В.	<i>Сучасний вчитель початкових класів: взаємодія ВНЗ та школи</i>	141
Ткачук Н.О.	<i>Розвиток духовно-екологічної культури у студентській молоді</i>	143
Усач (Крижанська) Л.В.	<i>Вплив національних традицій на формування педагогічної культури майбутнього вчителя початкових класів</i>	144
Харитонюк Н.П.	<i>Інтеграція змісту навчальних предметів в початковій школі</i>	147
Цяк Л.М.	<i>До питання концепції та структуризації підручника</i>	151
Чугай Ю.М.	<i>Комплексний аналіз тексту як основа розвитку мовленнєвих знань, умінь та навичок молодших школярів з української мови</i>	153
Шевців З.М.	<i>Розвиток соціально-педагогічних цінностей у процесі підготовки вчителя початкових класів</i>	155
Шурин О.І.	<i>Самоосвіта як умова професійного становлення майбутнього вчителя</i>	156
Юськова Т.В.	<i>Понятійний зміст та види педагогічної оцінки знань</i>	159
Яковичина Т.В.	<i>Творчий розвиток особистості дитини в умовах навчально-виховного комплексу</i>	162
Ярошик І.О.	<i>Особливості навчально – виховного процесу Київського Фребелівського педагогічного інституту</i>	165
Ясен Т.А.	<i>Використання елементів усної народної творчості на уроках</i>	167
Шевчук Т.Б.	<i>Етимологічний аналіз як засіб формування мовно-професійної компетентності майбутніх вчителів початкових класів</i>	168
Давнюк С.В.	<i>Елементи теорії складного речення у підготовці майбутнього вчител</i>	171
Бублей Л.І.	<i>Проектна діяльність у початковій школі</i>	173
Гараніч Т.Г.	<i>Дидактичні ігри на уроках у початковій школі</i>	182
Кондратюк С.В.	<i>Нестандартні методи навчання учнів динамічному читанню</i>	190
Христянович Г.В.	<i>Науково-педагогічна діяльність В.І. Поцагайби (друга половина 40-х - 50-і роки XX ст.)</i>	194
Цибульська Л.І.	<i>Система розвитку професійної компетентності педагогів</i>	195
Шведюк М.С.	<i>Педагогічна майстерність вчителя – шлях до оновлення освіти</i>	198
Бандюк В.О.	<i>«Веселкова» технологія у навчанні математики</i>	200
Батьковець С.І.	<i>Проблема навчання і виховання обдарованої дитини</i>	202